

94/820/WE: Zalecenie Komisji z dnia 19 października 1994 r. odnoszące się do aspektów prawnych elektronicznej wymiany danych (Tekst mający znaczenie dla EOG)

Dziennik Urzędowy nr L 338 , 28/12/1994 Str. 0098 - 0117

ZALECENIE KOMISJI z dnia 19 października 1994 r. odnoszące się do aspektów prawnych elektronicznej wymiany danych (Tekst mający znaczenie dla EOG) (94/820/WE)

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską,

a także mając na uwadze Decyzję Rady 91/385/EWG (1), ustanawiającą drugą fazę programu Tedis (handlowe systemy elektronicznej wymiany danych), a w szczególności jej Art. 3, odnoszący się do prawnych aspektów elektronicznej wymiany danych (EDI); a także mając na uwadze załącznik 1 do tej Decyzji, przewidujący finalizację projektu Europejskiej Modelowej Umowy o EDI;

a także mając na uwadze umowy członkowskie krajów EFTA, a w szczególności Austrii, Finlandii, Islandii, Norwegii, Szwecji i Szwajcarii, zaaprobowane przez Radę w 1989 r.(2);

a także mając na uwadze, że EDI, poprzez ułatwienie wymiany danych pomiędzy użytkownikami, może przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw w sektorach produkcyjnym i usługowym;

a także mając na uwadze, że promocja i szybki rozwój EDI w Europie i pomiędzy Europą a państwami trzecimi wymaga lepszego zrozumienia przez podmioty gospodarcze skutków prawnych realizowania transakcji z wykorzystaniem EDI;

a także mając na uwadze, że prace rozpoczęte na polu elektronicznej wymiany danych podczas pierwszej fazy programu Tedis (od 1988 r. do 1989 r.), ustanowionego Decyzją Rady 87/499/EWG (3), doprowadziły do przygotowania 'Europejskiej Modelowej Umowy o EDI';

a także mając na uwadze, że 'Europejska Modelowa Umowa o EDI' przyczyniłaby się do promowania EDI poprzez zapewnienie elastycznego i konkretnego podejścia do kwestii prawnych wynikających z korzystania z EDI, zachęcając użytkowników do współpracy w celu wymiany komunikatów EDI;

a także mając na uwadze, że 'Europejska Modelowa Umowa o EDI' ulepszyłaby przepisy ramowe zapewniając jednolite podejście do kwestii prawnych; a także mając na uwadze, że zwiększyłoby pewność partnerów handlowych z prawnego punktu widzenia i ograniczyło niepewność związaną z korzystaniem z EDI; a także mając na uwadze, że spowodowałoby to uniknięcie konieczności, aby każde przedsięwzięcie, a zwłaszcza małe i średnie firmy, zawierały swoją własną 'Umowę o wymianie', a w efekcie uniknięcie dublowania pracy;

a także mając na uwadze, że 'Europejska Modelowa Umowa o EDI' składa się z postanowień, które wymagają uzupełnienia o parametry techniczne przedstawione w załączniku technicznym, zgodnie ze specyficznymi potrzebami użytkownika;

a także mając na uwadze, że 'Europejska Modelowa Umowa o EDI' koncentruje się na zapewnieniu odpowiedniej ochrony danych poufnych i osobowych, w szczególności w świetle proponowanej Dyrektywy Rady o ochronie osób fizycznych odnośnie przetwarzania danych osobowych oraz o swobodnym przepływie takich danych (4);

a także mając na uwadze, że 'Europejska Modelowa Umowa o EDI' pozostaje w zgodzie z normami międzynarodowymi i europejskimi;

a także mając na uwadze, że potrzebę istnienia standardowych 'Umów o wymianie' uznawana jest przez inne organizacje zaangażowane promowanie EDI, takie jak Europejska Komisja Gospodarcza NZ (UN/ECE) – Zespół roboczy na rzecz usprawnienia procedur handlu międzynarodowego w jej programem prac nad kwestiami prawnymi, a także Komisja Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowego Prawa Handlowego (Uncitral);

a także mając na uwadze, że istnienie jednolitego europejskiego podejścia do kwestii związanych z korzystaniem z EDI poprawi sytuację przedsiębiorstw w obrębie Państw Członkowskich w zakresie ich zdolności negocjacyjnych podczas zawierania transakcji za pośrednictwem EDI z państwami trzecimi;

a także mając na uwadze, że Komisja będzie monitorowała rozwój w tej dziedzinie oraz, w razie potrzeby, podejmowała adekwatne kroki w celu aktualizacji, wprowadzenia zmian lub uzupełnienia Europejskiej Modelowej Umowy o EDI,

ZALECA, CO NASTĘPUJE:

1. aby podmioty gospodarcze i organizacje prowadzące działalność handlową za pośrednictwem EDI wykorzystywały Europejską Modelową Umowę o EDI i komentarz do niej, zgodnie z załącznikami do niniejszego dokumentu;
2. aby Państwa Członkowskie ułatwiały korzystanie z Europejskiej Modelowej Umowy o EDI i podejmowały w tym celu najstosowniejsze działania.

Sporządzono w Brukseli, dnia 19 października 1994 r.

W imieniu Komisji

Martin BANGEMANN

Członek Komisji

(1) Dz.U. nr L 208, 30. 7. 1991, str. 66.

(2) Decyzje Rady 89/689/EWG, 89/690/EWG, 89/691/EWG, 89/692/EWG, 89/693/EWG i 89/694/EWG, Dz.U. nr L 400, 30. 12. 1989, str. 1, 6, 11, 16, 21 i 26.

(3) Dz.U. nr L 285, 8. 10. 1987, str. 35.

(4) Dokument COM (92) 422 w wersji ostatecznej - SYN 287.

ZAŁĄCZNIK 1

EUROPEJSKA MODELOWA UMOWA O EDI

POSTANOWIENIA

Spis treści

	Strona
Art. 1 Przedmiot i zakres	100
Art. 2 Definicje	100
Art. 3 Ważność i zawarcie kontraktu	101
Art. 4 Dopuszczalność komunikatów EDI w charakterze dowodu	101
Art. 5 Przetwarzanie i potwierdzenie otrzymania komunikatów EDI	101
Art. 6 Bezpieczeństwo komunikatów EDI	102
Art. 7 Poufność i ochrona danych osobowych	102
Art. 8 Rejestracja i przechowywanie komunikatów EDI	102
Art. 9 Wymagania eksploatacyjne związane z EDI	103
Art. 10 Parametry i wymagania techniczne	103
Art. 11 Odpowiedzialność prawna	103
Art. 12 Rozstrzyganie sporów	104
Art. 13 Właściwość prawa	104
Art. 14 Wejście w życie, wprowadzanie zmian, okres obowiązywania i podzielność	104

EUROPEJSKA MODELOWA UMOWA O EDI

POSTANOWIENIA

Europejska modelowa umowa o elektronicznej wymianie danych (EDI) zostaje zawarta pomiędzy:

oraz

zwanymi dalej 'Stronami',

Artykuł 1

Przedmiot i zakres

1.1. 'Europejska modelowa umowa o EDI', zwana dalej 'Umową', określa warunki prawne, zgodnie z którymi działają Strony, realizujące transakcje z wykorzystaniem elektronicznej wymiany danych (EDI).

1.2. Umowa składa się z postanowień określonych poniżej i uzupełniona będzie o załącznik techniczny.

1.3. O ile strony nie postanowią inaczej, celem postanowień Umowy nie jest regulowanie zobowiązań umownych wynikających z podstawowych transakcji realizowanych z wykorzystaniem EDI.

Artykuł 2

Definicje

2.1. Na potrzeby Umowy, następujące pojęcia przyjmują określone poniżej znaczenie;

2.2. EDI:

Elektroniczna wymiana danych to elektroniczna transmisja, z komputera do komputera, danych o komercyjnym i administracyjnym charakterze, z wykorzystaniem ustalonego standardu, który określa strukturę komunikatu EDI.

2.3. Komunikat EDI:

Komunikat EDI składa się z segmentów, uporządkowanych zgodnie z ustalonym standardem, utworzonych w formacie czytelnym dla komputera i umożliwiającymi ich automatyczne i jednoznaczne przetworzenie.

2.4. UN/Edifact:

Zgodnie z definicją UN/ECE (1), określone przez ONZ zasady dotyczące elektronicznej wymiany danych dla celów administracyjnych, komercyjnych i transportowych obejmują zestaw ustalonych międzynarodowo standardów, katalogów i wytycznych odnośnie do elektronicznej wymiany danych strukturalnych, a w szczególności wymiany związanej z handlem towarami i usługami, pomiędzy niezależnymi komputerowymi systemami informatycznymi.

2.5. Potwierdzenie otrzymania:

Potwierdzenie otrzymania komunikatu EDI to procedura, zgodnie z którą z chwilą otrzymania komunikatu EDI sprawdzana jest składnia i semantyka, a nadawca wysyła odpowiednie potwierdzenie.

Artykuł 3

Ważność i zawarcie kontraktu

3.1. Strony zamierzające zawrzeć Umowę w wyraźny sposób odstępają od wszelkich praw do kwestionowania ważności umów realizowanych z wykorzystaniem EDI zgodnie z warunkami i postanowieniami Umowy, jedynie z powodu ich realizacji z wykorzystaniem EDI.

3.2. Każda ze stron zagwarantuje, że zawartość wysyłanego lub odbieranego komunikatu EDI nie jest niezgodna z prawem jej odpowiedniego państwa, którego zastosowanie mogłoby ograniczyć zawartość komunikatu EDI, a także podejmie wszelkie konieczne starania w celu niezwłocznego poinformowania drugiej ze stron o takiej niezgodności.

3.3. Kontrakt realizowany z wykorzystaniem EDI zostanie zawarty o czasie gdy, i w miejscu gdzie komunikat EDI stanowiący przyjęcie oferty dotrze do systemu komputerowego oferenta.

Artykuł 4

Dopuszczalność komunikatów EDI w charakterze dowodu

W zakresie dozwolonym przez prawo krajowe, które może mieć zastosowanie, strony niniejszym zgadzają się, że w przypadku sporu archiwa komunikatów EDI, które strony utrzymywały zgodnie z warunkami i postanowieniami niniejszej Umowy, będą mogły być dopuszczone przed sąd i będą stanowiły dowód potwierdzający fakty w nich zawarte, chyba że przedstawione zostaną dowody im przeczące.

Artykuł 5

Przetwarzanie i potwierdzenie otrzymania komunikatów EDI

5.1. Komunikaty EDI zostaną przetworzone możliwie najszybciej po otrzymaniu, jednak w każdym przypadku przed upływem limitu czasowego wyznaczonego w Załączniku technicznym.

5.2. O ile druga strona go nie zażąda, potwierdzenie otrzymania nie jest wymagane.

Potwierdzenia otrzymania można zażądać w drodze specjalnego postanowienia zawartego w Załączniku technicznym lub wyraźnego żądania ze strony nadawcy w komunikacie EDI.

5.3. Jeśli wymagane jest potwierdzenie, odbiorca komunikatu EDI, którego otrzymanie ma być potwierdzone, zagwarantuje, że potwierdzenie zostanie wysłane w ciągu jednego dnia roboczego od chwili otrzymania komunikatu EDI, którego otrzymanie ma być potwierdzone, chyba że w Załączniku technicznym wyznaczony zostanie inny limit czasowy.

Dzień roboczy oznacza dzień za wyjątkiem soboty, niedzieli i każdego zadeklarowanego dnia ustawowo wolnego od pracy w zamierzonym miejscu otrzymania komunikatu EDI.

Odbiorca komunikatu EDI, którego otrzymanie ma być potwierdzone nie przystąpi do przetwarzania zawartości komunikatu EDI, dopóki nie zostanie wysłane takie potwierdzenie.

5.4. Jeśli nadawca nie otrzyma potwierdzenia otrzymania w wyznaczonym czasie, może, po powiadomieniu odbiorcy o tym fakcie, potraktować komunikat EDI za nieważny z chwilą upłynięcia limitu czasowego lub uruchomić alternatywną procedurę naprawczą, jak to określono w Załączniku technicznym, aby zagwarantować skuteczne otrzymanie potwierdzenia.

W przypadku niepowodzenia procedury naprawczej w wyznaczonym czasie, komunikat EDI zostanie ostatecznie uznany za nieważny, z chwilą upłynięcia tego limitu czasowego, za powiadomieniem odbiorcy.

Artykuł 6

Bezpieczeństwo komunikatów EDI

6.1. Strony podejmują się wdrożyć i utrzymywać procedury i środki bezpieczeństwa w celu zagwarantowania ochrony komunikatów EDI przed zagrożeniem w postaci nieuprawnionego dostępu, modyfikacji, opóźnienia, zniszczenia lub utraty.

6.2. Procedury i środki bezpieczeństwa obejmują weryfikację pochodzenia, weryfikację uczciwości, nieodrzućcenie pochodzenia i otrzymania oraz poufność komunikatów EDI.

Użycie procedur i środków bezpieczeństwa dla celów weryfikacji pochodzenia i weryfikacji uczciwości, mających na celu identyfikację nadawcy komunikatu EDI i upewnienie się, otrzymany komunikat EDI jest kompletny i nie został naruszony, jest obowiązkowe dla każdego komunikatu EDI. W razie potrzeby, w Załączniku technicznym wyraźnie określone mogą zostać dodatkowe procedury i środki bezpieczeństwa.

6.3. Jeśli zastosowanie procedur i środków bezpieczeństwa powoduje odrzucenie komunikatu EDI lub wykrycie w nim błędu, odbiorca poinformuje o tym fakcie nadawcę w wyznaczonym czasie.

Odbiorca komunikatu EDI, który został odrzucony lub zawierał błędy nie przystąpi do przetwarzania zawartości komunikatu EDI, dopóki nie otrzyma zaleceń od nadawcy. Jeśli odrzucony lub zawierający błędy komunikat EDI zostaje ponownie przesłany przez nadawcę, w komunikacie EDI należy umieścić wyraźną informację, że jest to poprawiony komunikat EDI.

Artykuł 7

Poufność i ochrona danych osobowych

7.1. Strony zagwarantują, że komunikaty EDI zawierające informacje określone przez nadawcę jako poufne lub uzgodnione wspólnie przez strony jako poufne, będą utrzymywane w tajemnicy i nie będą ujawniane lub przesyłane do jakichkolwiek osób nieupoważnionych, ani wykorzystywane do celów innych niż zamierzone przez strony.

W przypadku autoryzacji, dalsza transmisja takich informacji poufnych będzie objęta takim samym stopniem poufności.

7.2. Komunikaty EDI nie będą uważane za zawierające informacje poufne w zakresie, w jakim informacje takie są publicznie znane.

7.3. Strony mogą ustalić korzystanie z konkretnej formy zabezpieczenia dla określonych komunikatów, takiej jak szyfrowanie, w zakresie dozwolonym przez prawo każdego z właściwych im krajów.

7.4. W przypadku wysyłania lub odbierania komunikatów EDI, które zawierają dane osobowe, w krajach, w których nie obowiązuje prawo o ochronie danych, do czasu wdrożenia stosownych aktów prawnych Wspólnoty, strony postanawiają przyjąć jako minimalne wymaganie, przestrzeganie postanowień o automatycznym przetwarzaniu danych osobowych (5).

Artykuł 8

Rejestracja i przechowywanie komunikatów EDI

8.1. Każda ze stron będzie przechowywała kompletne chronologiczne archiwum wszystkich komunikatów EDI wymienionych pomiędzy stronami w trakcie realizowania transakcji handlowych, bezpiecznie i w stanie niezmienionym, z zachowaniem limitu czasowego i parametrów wynikających z wymogów prawnych prawa krajowego właściwego dla każdej ze stron, a także, w każdym przypadku, przez okres min. trzech lat od daty zrealizowania transakcji.

8.2. O ile prawa narodowe nie stanowią inaczej, komunikaty EDI będą przechowywane przez wysyłającego w formacie, w jakim zostały wysłane, a przez odbiorcę w formacie, w jakim je otrzymał.

8.3. Strony zagwarantują, że komputerowe lub elektroniczne archiwa komunikatów EDI będą łatwo dostępne, a także, jeśli zajdzie taka potrzeba, możliwa będzie ich reprodukcja w formie czytelnej dla człowieka i wydrukowanie. Zachowany zostanie wszelki potrzebny w tym celu sprzęt.

Artykuł 9

Wymagania eksploatacyjne związane z EDI

9.1. Strony podejmują się wdrożyć i utrzymywać środowisko eksploatacyjne w celu eksploatacji EDI zgodnie z warunkami i postanowieniami niniejszej Umowy, w tym, między innymi:

9.2. Sprzęt

Strony dostarczą i będą utrzymywać sprzęt, oprogramowanie i usługi wymagane do wysyłania, odbierania, poddawania translacji, archiwizowania i przechowywania komunikatów EDI.

9.3. Środki komunikacji

Strony określą środki komunikacji, które mają być wykorzystywane, w tym protokoły telekomunikacyjne, a także, w razie potrzeby, wybiorą zewnętrznych dostawców usług.

9.4. Standardy komunikatów EDI

Wszelkie komunikaty EDI przesyłane będą zgodnie ze standardami, zaleceniami i procedurami (1) UN/Edifact, zatwierdzonymi przez Europejską Komisję Gospodarczą NZ (UN/ECE-NP 4), a także normami europejskimi.

9.5. Kody

Listy kodów elementów danych, do których odwołują się komunikaty EDI, obejmować będą listy kodów utrzymywane przez UN/Edifact, międzynarodowe listy kodów opublikowane

jako międzynarodowe normy ISO a także listy UN/ECE oraz inne opublikowane oficjalnie listy kodów.

W przypadku niedostępności takich list, preferowane będzie korzystanie z list kodów, które są opublikowane, utrzymywane i gwarantują zgodność z innymi systemami kodowania.

Artykuł 10

Parametry i wymagania techniczne

Załącznik techniczny obejmować będzie parametry i wymagania techniczne, organizacyjne i proceduralne konieczne w celu eksploatacji EDI zgodnie z warunkami niniejszej Umowy, w tym, między innymi:

- wymagania eksploatacyjne związane z EDI, o których mowa w art. 9, w tym sprzęt, środki komunikacji, standardy komunikatów EDI oraz kody,
- przetwarzanie i potwierdzanie komunikatów EDI,
- bezpieczeństwo komunikatów EDI,
- rejestrację i przechowywanie komunikatów EDI,
- limity czasowe,
- procedury dotyczące testów i prób mających na celu określenie i monitorowanie adekwatności parametrów i wymagań technicznych.

Artykuł 11

Odpowiedzialność

11.1. Żadna ze stron niniejszej Umowy nie poniesie odpowiedzialności z tytułu szkód szczególnych, pośrednich czy wtórnych, wynikających z niedopełnienia jej obowiązków w ramach niniejszej Umowy.

11.2. Żadna ze stron niniejszej Umowy nie poniesie odpowiedzialności z tytułu jakichkolwiek strat lub szkód poniesionych przez drugą ze stron w wyniku jakiegokolwiek opóźnienia lub niedopełnienia postanowień niniejszej Umowy, jeśli takie opóźnienie lub niedopełnienie spowodowane będzie przez przeszkodę, na którą strona ta nie ma wpływu, a której nie można było w uzasadniony sposób przewidzieć i uwzględnić w chwili zawierania tej Umowy, lub której konsekwencji nie można było uniknąć lub przewyżyć.

11.3. W przypadku, gdy do realizacji takich usług, jak wysyłanie, rejestrowanie lub przetwarzanie komunikatów EDI strona zaangażuje pośrednika, strona ta będzie ponosiła odpowiedzialność za straty wynikające bezpośrednio z działań, braku działań lub zaniechań ze strony tego pośrednika w realizacji wspomnianych usług.

11.4. W przypadku, gdy strona żąda od drugiej strony, aby w celu wysyłania, rejestrowania lub przetwarzania komunikatów EDI skorzystała z usług pośrednika, strona żądająca będzie

ponosiła odpowiedzialność przed drugą ze stron za straty wynikające bezpośrednio z działań, braku działań lub zaniechań ze strony tego pośrednika w realizacji wspomnianych usług.

Artykuł 12

Rozstrzyganie sporów

Alternatywa 1 (1)

Arbitraż

Wszelkie spory wynikające z niniejszej Umowy lub w związku z nią, w tym wszelkie kwestie dotyczące jej istnienia, obowiązywania lub rozwiązania, będą przekazywane do rozstrzygnięcia i ostatecznie rozstrzygane przez arbitraż jednej osoby (lub trzech osób) wybranej (wybranych) wspólnie przez strony, lub w przypadku braku porozumienia, nominowanej (nominowanych) przez (5), zgodnie z i podlegając regulaminowi (6).

Alternatywa 2 (1)

Jurysdykcja sądu

Wszelkie spory wynikające z niniejszej Umowy lub w związku z nią będą przekazywane sądom (7), które mieć będą wyłączną jurysdykcję.

Artykuł 13

Prawo właściwe

Bez uszczerbku dla wszelkich obowiązkowych praw krajowych, które mogą mieć zastosowanie wobec stron w odniesieniu do rejestracji i przechowywania komunikatów EDI lub poufności i ochrony danych osobowych, niniejsza Umowa podlega prawu (7).

Artykuł 14

Wejście w życie, wprowadzanie zmian, okres obowiązywania i podzielność

14.1. Wejście w życie

Umowa wejdzie w życie od daty jej podpisania przez strony.

14.2. Wprowadzanie zmian

Jeśli zaistnieje potrzeba wprowadzenia do Umowy dodatkowych lub zmienionych postanowień, ustalonych przez strony na piśmie, będą one uznawane za część Umowy od chwili ich podpisania.

14.3. Okres obowiązywania

Każda ze stron może rozwiązać Umowę za przynajmniej jednomiesięcznym wypowiedzeniem, przesłanym listem poleconym lub w inny sposób, uzgodniony przez strony. Rozwiązanie Umowy będzie miało wpływ wyłącznie na transakcje następujące po dacie rozwiązania.

Niezależnie od rozwiązania Umowy z jakiegokolwiek powodu, ważność zachowują prawa i obowiązki stron o których mowa w art. 4, 6, 7 i 8.

14.4. Rozdzielność

W przypadku uznania nieważności któregoś z artykułów lub części Umowy, pozostałe artykuły zachowują pełną moc i skuteczność.

(1) Europejska Komisja Gospodarcza Narodów Zjednoczonych.

(2) Konwencja Rady Europy nr 108 z 28 stycznia 1981 r.

(3) Reguły semantyki UN/Edifact ISO 9735 - EN 29735, UN/Edifact TD01 ISO 7372 - EN 27372. Katalog UN/Edifact (Katalog ONZ Wymiany Danych Handlowych) zawiera również wytyczne UN/Edifact odnośnie do projektu komunikatów, wytyczne odnośnie do wdrożenia składni, katalog elementów danych, listę kodów, katalog złożonych elementów danych, katalog segmentów standardowych, katalog komunikatów UNSM i zasady Uncltd.

(4) Należy dokonać wyboru pomiędzy alternatywą 1 'Arbitraż' a Alternatywą 2 'Jurysdykcja sądu'.

(5) Strony muszą wpisać nazwę podmiotu nominującego.

(6) Strony muszą wpisać nazwę wybranej procedury arbitrażu handlowego.

(7) Strony muszą wpisać nazwę państwa.

ZAŁĄCZNIK 2

EUROPEJSKA MODELOWA UMOWA O EDI

POSTANOWIENIA

KOMENTARZ

Wprowadzenie

'Europejska modelowa umowa o EDI' dostarcza użytkownikom EDI zbiór postanowień, które stanowią model 'umowy o wymianie'. W celu uniknięcia nieporozumień z technicznymi umowami o wzajemnej wymianie danych nadano jej nazwę 'Umowa EDI', a nazwa ta odzwierciedla również przedmiot umowy, opisany w art. 1.

Umowa jest wynikiem konsensusu osiągniętego na poziomie Europy, a jej celem jest zaspokojenie potrzeb europejskich przedsiębiorstw i organizacji. Jej projekt powstał jednak z uwzględnieniem międzynarodowych osiągnięć na tym polu.

Ze względu na potrzebę stworzenia właściwych przepisów ramowych, 'Europejska modelowa umowa o EDI' zawiera pełną umowę, która reguluje relacje pomiędzy podmiotami gospodarczymi lub innymi użytkownikami EDI, wymagającą formalnego zawarcia przez Strony. Ze względu na modelowy charakter umowy, w razie potrzeby dopuszcza się możliwość jej modyfikacji (1).

I. Cele 'Europejskiej modelowej umowy o EDI'

Rozpoznane zostały różne kwestie prawne, związane z wykorzystywaniem EDI dla potrzeb realizacji transakcji handlowych i innych celów, które powodują powstanie skutków prawnych. Pomimo, że kwestie te nie uniemożliwiają korzystania z EDI, wywołują sytuację niepewną z prawnego punktu widzenia. Jednym z najbardziej praktycznych sposobów odpowiedzi na te kwestie jest ich rozstrzygnięcie, w możliwie najszerszym zakresie, w formie umowy ramowej.

Celem przyświecającym "Europejskiej modelowej umowie o EDI" jest dostarczenie użytkownikom EDI narzędzia, które realizuje potrzebę posiadania umowy bazowej, eliminując konieczność projektowania ich własnej 'Umowy o wymianie' i wynikające z niej dublowanie pracy.

Dostępność takiego modelu na poziomie europejskim stanowi również okazję zwiększenia spójności tych umów w różnych krajach, a co za tym idzie, wynikającego z takiego podejścia zwiększenia bezpieczeństwa.

II. Zawartość 'Europejskiej modelowej umowy o EDI'

Sposób, w jaki Umowy została dostarczona, umożliwia jej modyfikację przez strony. Będąc dokumentem dwustronnym, umożliwia stronom modyfikację przez wpisanie swoich odniesień. Może być również stosowana jako umowa wielostronna i zostać poddana

modyfikacjom przez grupę organizacji, społeczność użytkowników lub dowolną grupę użytkowników.

Artykuł 1

Przedmiot i zakres

1.1. EDI

Przedmiotem 'Europejskiej modelowej umowy o EDI' (zwanej dalej Umową), tak jak większości o wymianie danych, jest uregulowanie relacji EDI pomiędzy stronami oraz warunków i postanowień, zgodnie z którymi funkcjonują strony wykorzystujące EDI do realizacji swoich transakcji.

1.2. Postanowienia i Załącznik techniczny

'Europejska modelowa umowa o EDI' stanowi źródło postanowień, które należy uwzględnić podczas korzystania z EDI. Niektóre z postanowień zawierają ogólne odwołania do kwestii technicznych. Kwestie te wymagają dostarczenia szczegółowych parametrów. Często znajdują się one w tzw. 'podręcznikach użytkownika'.

Postanowienia 'Europejskiej modelowej umowy o EDI' wymagają uzupełnienia o Załącznik techniczny, który będzie zawierał niezbędne parametry techniczne, zgodnie z ustaleniami stron. Podstawowe wymagania, do których odnoszą się postanowienia Umowy, muszą być wzięte pod uwagę, jednak opracowanie, zaprojektowanie oraz/lub wyrażenie zgody na Załącznik techniczny pozostaje w gestii użytkowników EDI.

Obecne uwarunkowania prawne wymagają, aby strony podpisały postanowienia, dając świadectwo, że zamierzają zawrzeć umowę. Dalsze prawa i obowiązki, a także konsekwencje prawne korzystania z EDI pomiędzy stronami wynikały będą z niniejszej Umowy.

Ze względu na modelowy charakter umowy, dopuszcza się możliwość jej dopasowania do specyficznych potrzeb stron. Art. 14 zawiera postanowienia związane z modyfikowaniem postanowień.

1.3. Transakcje podstawowe

Należy podkreślić, że Umowa reguluje jedynie relacje pomiędzy stronami w odniesieniu do EDI i nie jest, chyba że strony postanowią inaczej, przeznaczona do regulowania istoty transakcji, które będą faktycznie realizowane z wykorzystaniem EDI.

Artykuł 2

Definicje

2.1. Definicje znajdujące się w tym artykule to ogólne definicje EDI, komunikatu EDI, standardu UN/Edifact oraz potwierdzenia otrzymania, ponieważ są to podstawowe definicje wykorzystywane w treści Umowy.

Ich celem jest zagwarantowanie jednoznacznego rozumienia pojęć stosowanych w Umowie. W odpowiednich artykułach umieszczone zostały pewne konkretne definicje, które przywoływane są tylko raz.

2.2. EDI

Istnieje wiele definicji EDI. Zastosowana tu definicja zasadniczo opiera się na definicji powszechnie używanej i przywoływanej, szczególnie przez autorów raportów na potrzeby UN/Edifact (1). Podkreśla ona zasadnicze cechy charakterystyczne EDI.

Pojęcie 'wykorzystanie ustalonego standardu' obejmuje, między innymi, wykorzystanie standardów UN/Edifact i może być użyte w stosunku do innych standardów, których wykorzystanie ustalą strony.

2.3. Komunikat EDI

Podstawą EDI jest wykorzystywanie komunikatów strukturalnych i kodowanych, których najważniejszą cechą jest możliwość przetwarzania przez komputery i automatycznego przesyłania z wykluczeniem jakichkolwiek niejasności. Definicja podkreśla te zasadnicze cechy, które odróżniają EDI od innych sposobów wymiany danych, takich jak poczta elektroniczna.

2.4. UN/Edifact

Definicja ta to oficjalna definicja przyjęta przez Europejską Komisję Gospodarczą NZ - Zespół roboczy na rzecz usprawnienia procedur handlu międzynarodowego.

Zgodnie z Umową pojęcie EDI ma się odnosić do wymiany komunikatów strukturalnych na bazie standardów i zaleceń UN/Edifact. Standardy UN/Edifact mają charakter zarówno europejski, jak i międzynarodowy, i zostały zatwierdzone przez takie instytucje normalizacyjne, jak CEN i ISO. Jaki takie, są one zalecane ze względu na wsparcie, jakiego tym standardom udziela program Tedis, pełniący rolę sekretariatu rady Edifact dla zachodniej Europy, oraz zgodność z podejściem standaryzacyjnym Komisji Europejskiej.

2.5. Potwierdzenie otrzymania

W związku z tym, że istnieją różne rodzaje potwierdzeń otrzymania komunikatu EDI, zasadniczą sprawą dla uniknięcia nieporozumień jest wyraźne określenie, o którym poziomie potwierdzenia jest mowa. Definicja ta w szczególności odzwierciedla poziom wybrany w ramach Umowy, o którym mowa w art. 5.

Artykuł 3

Obowiązki i zawarcie kontraktu

3.1 i 3.2. Obowiązki kontraktu

Paragraf 3.1 stara się podkreślić, że zamiarem stron jest zawarcie za pośrednictwem EDI obowiązujących i wiążących kontraktów, i dostarczenie stronom trzecim potwierdzenia tego zamiaru. W związku z tym postanowienie stwierdza, że strony nie będą kwestionowały

obowiązywania umów transakcji realizowanych z wykorzystaniem EDI, jedynie z powodu wykorzystywania tego medium.

Przepisy prawa mające zastosowanie do przesyłanych danych mogą się różnić w zależności od państwa, a strony niekoniecznie muszą mieć świadomość ograniczeń zawartości komunikatu EDI wynikających z prawa krajowego. Zasadna jest więc potrzeba zagwarantowania, że strony dołożą starań w celu przestrzegania przepisów prawa krajowego, mających zastosowanie do zawartości komunikatu EDI. Odnośne postanowienie zawiera paragraf 3.2.

Każdorazowo, jeśli dane zawarte w otrzymanym komunikacie EDI są niezgodne z prawem krajowym odbiorcy, jest on zobowiązany do powiadomienia drugiej strony o tej niezgodności. Może wówczas zyskiwać zdolność podjęcia kroków w celu uniknięcia łamania prawa swojego kraju.

Przykład takiego wymogu prawnego, który mógłby stanowić ograniczenie dla zawartości komunikatu. Jest tak w przypadku, gdy komunikaty są przesyłane z kraju, w którym nie obowiązują przepisy o ochronie danych osobowych do kraju, w którym obowiązują ograniczenia.

3.3. Zawarcie kontraktu

Paragraf 3.3 odnosi się do miejsca i czasu zawarcia kontraktu. Określenie miejsca i czasu zawarcia kontraktu ma znaczenie z punktu widzenia skutków prawnych, jakie się z nim wiążą. Zdefiniowano już zasady odnoszące się do kontraktów zawieranych drogą pocztową lub telefoniczną, jednak wciąż niepewne jest, jakiego rodzaju zasady mają zastosowanie wobec kontraktów zawieranych za pośrednictwem EDI. Bezpieczeństwo wzrosłoby w wyniku jednoznacznego postanowienia, precyzującego mającą zastosowanie zasadę.

Większość Państw Członkowskich próbuje, w przypadku kontraktów zawieranych przez strony znajdujące się w różnych miejscach, zastosowanie 'zasady otrzymania', która gwarantuje, że akceptacja oferty następuje w miejscu i z chwilą otrzymania tej akceptacji przez oferenta. Konwencja Wiedeńska o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów przewiduje stosowanie tej zasady do kontraktów zawieranych 'na odległość'. Wnioski z badania przeprowadzonego w pierwszej fazie programu Tedis stanowią argument na poparcie poglądu, że w odniesieniu do EDI zasada ta sprawdzi się najlepiej (1), przede wszystkim dlatego, że pozwala w znacznym stopniu uniknąć konfliktów z przepisami prawa, wynikających z korzystania z EDI. Powyższe fakty uzasadniają umieszczenie tej zasady w Umowie o EDI.

W przypadku 'Europejskiej modelowej umowy o EDI' zasadę otrzymania należy rozumieć jako zasadę stanowiącą, że komunikat EDI zostaje otrzymany o czasie gdy, i w miejscu gdzie komunikat dotrze do systemu informatycznego oferenta.

Artykuł 4

Dopuszczalność komunikatów EDI w charakterze dowodu

Obszarem, który wciąż budzi najwięcej wątpliwości, jest zagadnienie dopuszczalności i wartości dowodowej komunikatów. W większości państw postanowienia odnośnie materiału

dowodowego nie są obowiązkowe, zwłaszcza w dziedzinie handlu, więc kwestia dowodów może być rozstrzygnięta na drodze porozumienia stron. Zawarcie porozumienia pomiędzy stronami pozwoli ograniczyć wspomniane wątpliwości.

Stosowanie EDI do zawierania transakcji w zastępstwie papieru oznacza, że w konsekwencji komunikaty EDI zastąpią dokumenty, które dotychczas wymieniane były w formie papierowej. Oznacza to, że w przypadku ew. sporu strony mogą opierać się na wymianie komunikatów, dostarczając dowody na wystąpienie faktów.

W granicach wszelkich przepisów, które mogą mieć zastosowanie i przy założeniu, że strony przestrzegały postanowień Umowy, komunikaty EDI należy dopuścić przed sąd i zostać uznac za dowód potwierdzający zarejestrowane za ich pomocą fakty, chyba że przedstawione zostaną dowody im przeczące.

Artykuł ma w zamierzeniu odzwierciedlać te poglądy. Zastosowanie takiej klauzuli mogą jednak ograniczać krajowe wymogi prawne.

Artykuł 5

Przetwarzanie i potwierdzenie otrzymania komunikatów EDI

5.1. Przetwarzanie komunikatów EDI

W artykule tym pojęcie 'przetwarzanie' oznacza, że odbiorca rozpatruje komunikat EDI. EDI oznacza zwiększoną automatyzację przetwarzania, maksymalne znaczenie ma przestrzeganie wyznaczonych limitów czasowych.

Strony powinny zobowiązać się do rozpatrzenia otrzymanych komunikatów EDI w ustalonym czasie, który należy zawrzeć w Załączniku technicznym. Jeśli strony nie ustaliły limitu czasowego, powinny przetwarzać komunikaty w możliwie najkrótszym czasie po otrzymaniu.

Załącznik do niniejszego dokumentu stanowi lista postanowień Umowy, które zawierają omawiane limity czasowe oraz podlegają specyfikacji w Załączniku technicznym lub modyfikacji.

Celem zawarcia tego postanowienia nie było jedynie zagwarantowanie efektywnej realizacji transakcji handlowych i ustanowienie dobrych praktyk biznesowych, lecz również określenie praw i obowiązków stron w przypadku nieotrzymania komunikatu, jego opóźnienia lub wystąpienia w nim błędów, prowadzących do udaremnienia kontraktu.

5.2. Potwierdzanie komunikatów EDI

Z ideą potwierdzenia otrzymania wiążą się częste nieporozumienia, zwłaszcza w kontekście zawartości samego komunikatu EDI. Definicja użyta w Umowie (art. 2) ma na celu objaśnienie poziomu potwierdzenia, jaki został przewidziany w niniejszej Modelowej umowie o EDI.

Dostępnych jest kilka poziomów potwierdzenia. Potwierdzenie może być automatycznie przesyłane na poziomie sieci telekomunikacyjnej, gdy komunikat zostaje udostępniony odbiorcy, może być automatycznie wysyłane z chwilą odebrania komunikatu EDI przez

system informatyczny, bez weryfikacji, może być wysyłane po pewnym etapie weryfikacji, może również na pewnym etapie stanowić potwierdzenie akceptacji zawartości komunikatu lub potwierdzenie, że odbiorca postąpi zgodnie z zawartością komunikatu.

Poziom wybrany w 'Europejskiej modelowej umowie o EDI' nie stanowi jedynie potwierdzenia odbioru. Odpowiada on poziomowi, na którym przeprowadzana jest weryfikacja semantyki i składni komunikatu i zawiera odpowiedź na komunikat przesłany EDI, która stwierdza, że komunikat został odebrany, a jego semantyka i składnia są poprawne.

Strony mogą wymagać, aby potwierdzenie następowało na innym poziomie, który w takim przypadku powinny określić, odpowiednio do potrzeb, i zawrzeć stosowne informacje w Załączniku technicznym.

Artykuł 5 określa zasadę, która głosi, że o ile druga strona go nie zażąda, potwierdzenie otrzymania nie jest wymagane.

Załącznik techniczny może zawierać postanowienia odnoszące się do wszystkich komunikatów EDI lub do pewnych kategorii komunikatów (tj. wszystkie komunikaty 'ZAMÓWIENIA'), które wymagają, aby były one automatycznie weryfikowane i potwierdzane. Istnieje również druga możliwość, która ma miejsce, jeśli nie przyjęto konkretnych postanowień odnośnie potwierdzenia. Wówczas wysyłany komunikat może zawierać odpowiedni segment z żądaniem potwierdzenia. Nie wszystkie komunikaty wymagają potwierdzenia, więc w Załączniku technicznym należy jednoznacznie rozróżnić jedne od drugich.

5.3. Limit czasowy i przesyłanie potwierdzenia odbioru

Cechami, które w sposób godny uwagi wyróżniają EDI są: zwiększona niezawodność wynikająca ze zmniejszenia liczby błędów, szybszy i dokładniejszy obieg informacji, a także zwiększona automatyzacja procesu przetwarzania danych. Swój udział w niezawodności i dokładności EDI mają właśnie potwierdzenia, a w tym kontekście krytycznego znaczenia nabierają limity czasowe.

To, jak bardzo istotny jest czas, w jakim musi być przesłane potwierdzenie, bierze się z faktu, że jeśli jest ono wymagane, to dopóki nie zostanie wysłane, niemożliwe jest przetwarzanie komunikatu EDI, a co za tym idzie realizacja zobowiązań kontraktowych.

W środowisku EDI za stosowny limit czasowy uważa się okres jednego dnia roboczego. Tym niemniej, różnice priorytetów, np. zarządzanie dostawami w trybie 'Just-in-Time', mogą wymuszać skrócenie tego czasu, ew. tak krótki czas może wydawać się niestosowny i niepraktyczny, co wiąże się z potrzebą wydłużenia limitu czasowego. W każdym z tych przypadków strony powinny dostosować limit i uzupełnić Umowę o EDI zgodnie z obopólnymi ustaleniami.

Choć postanowienie to zawiera definicję dnia roboczego, strony mogą uznać za stosowne dookreślenie jej o pojęcia dni wolnych ustawowo lub z innego powodu lub czasu dostępności systemu.

Obowiązek wysłania potwierdzenia komunikatu EDI spoczywa na odbiorcy, który nie powinien przystępować do przetwarzania komunikatu, który wymaga potwierdzenia, jeśli takie potwierdzenie nie zostało przesłane.

5.4. Nieotrzymanie potwierdzenia

W przypadku, gdy po upływie stosownego czasu nadawca komunikatu EDI, który zażądał potwierdzenia, takiego potwierdzenia nie otrzyma, może on w uzasadniony sposób przypuszczać, że wystąpił problem z komunikatem lub odbiorca nie może lub nie chce go przetwarzać, a w konsekwencji, że może taki komunikat uznać za nieważny, pod warunkiem, że powiadomi odbiorcę o tym fakcie. Drugi z warunków jest szczególnie przydatny w przypadku wystąpienia problemów z przesłaniem potwierdzenia. Limity czasowe ponownie okazują się mieć krytyczne znaczenie.

Istnieje również druga możliwość, w ramach której strony mogą ustalić procedurę naprawczą na potrzeby przypadków, gdy wystąpiły problemy techniczne. Procedurę taką może zainicjować nadawca komunikatu EDI, dla którego wymagane jest potwierdzenie, jeśli nie otrzyma potwierdzenia w obowiązującym czasie. Szczegóły takiej procedury należy określić w Załączniku technicznym.

Artykuł 6

Bezpieczeństwo komunikatów EDI

6.1. Obowiązki stron

W celu zapobieżenia zagrożeniom, jakie może ze sobą wiązać wymiana komunikatów za pośrednictwem EDI, konieczne jest zapewnienie bezpieczeństwa na zadowalającym poziomie, a poziom taki zależeć będzie od istotności transakcji lub wymienianych komunikatów.

6.2. Procedury i środki bezpieczeństwa

Obowiązkowo dla każdego komunikatu EDI weryfikowane muszą być pochodzenie i integralność danych, co stanowi podstawowy poziom zabezpieczeń. Zdecydowanie zaleca się jednak stronom, aby w razie potrzeby porozumiały się w sprawie dodatkowych zabezpieczeń, których poziom niewątpliwie zależeć będzie od wartości i istotności przedmiotu komunikatów i zakresu ewentualnej odpowiedzialności w razie nieudanej wymiany komunikatów.

W katalogach i wytycznych UN/Edifact przewidziane zostały środki kontrolne, takie jak określone kontrole, potwierdzenie otrzymania, liczba kontrolna, numer identyfikacyjny, identyfikacja itp. W szczególnym przypadku bardzo istotnych transakcji konieczne może być zastosowanie bardziej wyrafinowanych środków kontrolnych, takich jak zalecane przez specjalistów z dziedziny bezpieczeństwa (1), lub dowolne inne środki lub metody zabezpieczające, w tym np. podpisy cyfrowe.

Środki, metody i parametry bezpieczeństwa, a także komunikaty, jakie mają być wymieniane pomiędzy stronami w celu zapewnienia wymaganego poziomu bezpieczeństwa, należy szczegółowo określić w Załączniku technicznym.

6.3. Niezadziałanie procedur bezpieczeństwa

Każdorazowo, jeśli to możliwe, informacja od nadawcy na temat niepowodzenia wymiany komunikatu EDI lub błędu w komunikacji musi być zapewniona przed upływem określonego limitu czasowego, aby nadawca miał możliwość zainicjowania ewentualnego działania.

W przypadku odrzucenia komunikatu EDI lub wykrycia błędu, przed podjęciem jakichkolwiek działań w odniesieniu do samego komunikatu należy zażądać instrukcji od nadawcy.

Artykuł 7

Poufność i ochrona danych osobowych

7.1. Poufność

Poziom poufności utrzymywany w stosunku do komunikatów EDI ma w założeniu odzwierciedlać poziom stosowany w środowisku dokumentów papierowych. Każdorazowo, gdy komunikat przeznaczony jest do dalszego przesłania konieczne jest utrzymanie jego poziomu poufności.

7.2. Informacje publicznie znane

Pojęcie 'Informacja publicznie znana' ma być rozumiane w ogólnym znaczeniu, czyli jako dowolna informacja, która jest ogólnie znana i do której społeczeństwo ma łatwy dostęp.

7.3. Konkretna forma zabezpieczenia

Odniesienie do szyfrowania zostało umieszczone w celu przypomnienia, że metody tej można użyć do ochrony danych, jednak prawo krajowe niektórych państw nakłada na nią ograniczenia. Jeśli strony uzgodnią korzystanie z szyfrowania, to muszą uzyskać stosowne autoryzacje i deklaracje, jeśli istnieje taki wymóg.

7.4. Ochrona danych osobowych

Dane osobowe podlegać będą przepisom obowiązującym w odniesieniu do transmisji takich danych w państwach do i z których są przesyłane. Większość Państw Członkowskich przyjęła prawodawstwo związane z ochroną danych osobowych, jednak rodzaj ochrony jest często zróżnicowany. Komisja Europejska przedłożyła w Gabinetcie Ministrów propozycję dyrektywy tej sprawie. Po jej przyjęciu konieczne będzie odpowiednie zmodyfikowanie Umowy w celu uwzględnienia postanowień Dyrektywy. Do tego czasu, w sytuacjach, gdy prawo krajowe nie dostarcza wytycznych, stosownym wydaje się odwoływanie się do Konwencji Rady Europy.

Uzasadnione jest postanowienie, że do zasad określonych w tej Konwencji powinni zastosować się partnerzy handlowi i użytkownicy EDI w Europie, działający w Państwach Członkowskich, które nie przyjęły prawodawstwa w tej dziedzinie. Rada Europy przygotowuje umowę modelową, która została już rozpowszechniona, mającą na celu zapewnienie równoważnej ochrony danych w kontekście transgranicznych przepływów

danych. Mogłaby ona stanowić podstawę rozwiązywania kwestii, które nie mieściłyby się w zakresie istniejących przepisów prawa krajowego (5).

Artykuł 8

Rejestracja i przechowywanie komunikatów EDI

8.1. Procedura przechowywania i limity czasowe

Wymagania odnośnie do przechowywania komunikatów EDI zostały w niektórych państwach uregulowane przez prawodawstwo, w większości przypadków skarbowe. W krajach, w których nie poczyniono zapisów odnośnie do przechowywania komunikatów EDI, zachować należy analogię do ich papierowych odpowiedników. Wymagany czas przechowywania różni się w zależności od państwa (6), przy czym może się również różnić w zależności od obszaru i uwarunkowań.

Strony powinny więc upewnić się, że czas, jakiego zamierzają przestrzegać, pozostaje w zgodzie z ich przepisami krajowymi. Niektóre z badań przeprowadzanych w ramach programu Tedis poddawały tę kwestię analizie i mogą dostarczyć wytycznych. Dziedzina ta może wymagać harmonizacji (7).

Kodeks postępowania Uncid zawiera sugestię, aby przechowywanie trwało trzy lata. Taki sam okres przechowywania został przyjęty w prawodawstwie skarbowym niektórych krajów. Okres taki należy uważać za najkrótsze wymaganie odnośnie do przechowywania informacji w dokładny i bezpieczny sposób. Gdyby nie istniał żaden inny wymóg prawny, sugeruje się, aby strony rozważyły zawarcie okresu trzech lat w Umowie o EDI.

Jeśli przepisy prawa krajowego wymagają zachowania innego lub dłuższego okresu przechowywania, zachować należy zgodność z przepisami prawa. Należy podkreślić, że przepisy obowiązujące w większości Państw Członkowskich wymagają zachowania dłuższego okresu przechowywania, w większości jest to 7 lub 10 lat, a czasem więcej. Należy również podkreślić, że konieczność takiego przechowywania może wynikać z różnych potrzeb, w tym, między innymi związanych z audytem, rachunkowością, postępowaniem skarbowym, dowodowym i innymi wymogami administracyjnymi lub prawnymi.

Ponieważ EDI pozostaje nadal w fazie rozwoju i nie do końca ukonstytuowały się właściwe praktyki biznesowe, uzasadnione jest staranne przechowywanie informacji.

W celu zabezpieczenia transakcji wysyłane lub odbierane komunikaty EDI należy w bezpieczny sposób i w niezmienionej formie przechowywać, zachowując ich pełną treść i porządek chronologiczny.

Na poziomie prawa krajowego mogą istnieć dalsze wymagania odnośnie do przechowywania danych. Należy ich starannie przestrzegać (5).

8.2. Format przechowywania

Dane przesyłane za pośrednictwem EDI będą przechowywane w formacie, w jakim zostały wysłane lub w formacie, w jakim zostały odebrane (tzn. w formacie UN/Edifact).

Postanowienie przewiduje zastosowanie tego formatu, ponieważ jest to jedyny format danych, który można uznać za pierwotnie otrzymany, i będzie on w razie potrzeby stanowił dowód na istnienie komunikatu EDI w takiej formie, w jakiej został wysłany lub otrzymany, zanim został poddany jakiegokolwiek translacji.

Jeśli w stosunku do komunikatu EDI użyto podpisu cyfrowego, jego autentyczność będzie można potwierdzić wyłącznie w odniesieniu do formatu, w jakim komunikat został wysłany.

W idealnej sytuacji dane powinny być również przechowywane w formacie, na jaki lub z jakiego są translowane odpowiednio przez system informatyczny odbiorcy lub nadawcy. Będzie to jednak kwestia do rozpatrzenia przez strony.

Prawodawstwo krajowe, które musi być przestrzegane, kładzie największy nacisk na czytelność komunikatów i możliwość ich wydrukowania.

W celu zagwarantowania, że zapewniona jest czytelność komunikatów, strony muszą zachować wszelkie materiały, oprogramowanie lub dowolny inny sprzęt, jaki może być wymagany w celu uzyskania dostępu do danych i ich odczytania, nawet jeśli nastąpiło uaktualnienie systemu. Strony mogą w takich przypadkach chcieć lub wymagać, aby zachowana była dostępność takiego sprzętu bez angażowania ich samych w jego utrzymywanie. Na możliwości takiej można się opierać jedynie po weryfikacji wymagań stawianych przez prawodawstwo krajowe.

Należy zwrócić uwagę, że w świetle wciąż zachodzącej aktualizacji standardów UN/Edifact niezwykle ważne jest, aby dla zapewnienia czytelności i ew. odtworzenia komunikatu na potrzeby dowodowe dostępne były również stosowne katalogi UN/Edifact i użyte oprogramowanie.

Artykuł 9

Wymagania eksploatacyjne związane z EDI

9.1. Środowisko eksploatacyjne

Celem tego postanowienia jest uwzględnienie w Umowie podstawowych wymagań eksploatacyjnych odnoszących się do eksploatacji EDI. Lista elementów eksploatacyjnych i technicznych o których mowa w art. 9 nie jest wyczerpująca. Szczegółowe informacje odnośnie do wymagań eksploatacyjnych, będą w razie potrzeby rozwinięte w Załączniku technicznym, zgodnie z art. 10.

9.2. Sprzęt

EDI jest niezależne od sprzętu, oprogramowania i mediów telekomunikacyjnych, jednak wymiana komunikatów EDI nakłada na systemy informatyczne wymóg zdolności do efektywnego otrzymywania, wysyłania i przetwarzania komunikatów EDI. Podstawowe wymagania w tej kwestii obejmują efektywną pracę sprzętu służącego do przesyłania komunikatów, w tym sprzętu, stosownego oprogramowania i translacji oprogramowania.

9.3. Metoda komunikacji

Strony muszą określić metodę transmisji, jakiej będą używać, a w szczególności protokoły telekomunikacyjne oraz, w razie potrzeby, dokonać wyboru zewnętrznych dostawców usług, którzy mogliby świadczyć im usługi.

9.4. Standardy komunikatów EDI

Zasadnicze znaczenie dla EDI mają standardy komunikatów EDI. UN/Edifact to zarówno standardy europejskie, jak i międzynarodowe (ISO 9735/CEN 29735 - ISO 7372). W ramach działań związanych z programem Tedis, zwłaszcza odnoszących się do sekretariatu rady Edifact dla zachodniej Europy, który jest również podmiotem stowarzyszonym CEN (6), wyrażono silne poparcie i rekomendacje dla standardów UN/Edifact.

Europejską Komisję Gospodarczą NZ publikuje zalecenia odnośnie do zatwierdzonych standardów, wytycznych i katalogów UN/Edifact, których to zaleceń należy przestrzegać w celu zapewnienia, że standardy EDI są stosowane na tym samym poziomie na całym świecie.

Jak to wspomniano powyżej, strony muszą określić wszelkie stosowne parametry wymagane do wymiany komunikatów EDI.

Istnieją również inne standardy. Jeśli strony chcą z nich korzystać, konieczne jest, aby osiągnęły w tej kwestii porozumienie i określiły wszystkie niezbędne szczegóły i parametry.

9.5. Kody

Listy kodów mają zasadnicze znaczenie dla EDI. Listy kodów utrzymywane w ramach procedur UN/Edifact stanowią składnik parametrów technicznych wykorzystywanych we wdrażaniu komunikatów UN/Edifact. Tym niemniej, strony mogą odwoływać się do innych list kodów i stosować je.

W miarę możliwości, zalecane jest stosowanie standardów międzynarodowych lub innych opublikowanych oficjalnie list kodów. Mogą one jednak nie spełniać wszystkich potrzeb stron. W takim przypadku zaleca się, aby w celu propagowania wydajności skłaniać się ku listom kodów, które są publikowane i utrzymywane przez znane organizacje i gwarantują zgodność z innymi systemami kodowania (np. listy kodów statystycznych).

Artykuł 10

Parametry i wymagania techniczne

Postanowienia Umowy mają w zamierzeniu odnosić się do zasadniczych kwestii prawnych. Umowa zawiera podstawowe zasady i reguły dotyczące parametrów technicznych, w celu odniesienia się do nich i zapewnienia poprawności umowy.

Uzupełnienie postanowień Umowy stanowi Załącznik techniczny, w którym strony będą musiały określić wszelkie wymagania i parametry techniczne warunkujące poprawną wymianę komunikatów EDI.

Choć niełatwo jest przedstawić listę wszystkich elementów, które wymagają uwzględnienia, gdyż mogą się one różnić w zależności od potrzeb stron, należy podkreślić, że konieczne jest sprecyzowanie stosownych parametrów w odniesieniu do następujących kwestii:

- parametry związane z wymaganiami eksploatacyjnymi (art. 9), a w tym:
- parametry wymagane w odniesieniu do oprogramowania i oprogramowania do translacji na potrzeby wymiany EDI,
- protokoły komunikacyjne i usługi stron trzecich,
- standardy i zalecenia UN/Edifact, wraz z listą komunikatów i odniesieniami,
- ew. elementy warunkowe,
- wytyczne odnośnie do budowy komunikatów,
- wytyczne odnośnie do wdrożenia,
- katalogi,
- listy kodów,
- odniesienia do dokumentacji,
- wersje i aktualizacje. Strony powinny ustalić w Załączniku technicznym, jakiej metody użyją w celu wdrożenia uaktualnionych wersji komunikatów, reguł, wytycznych i katalogów,
- parametry konieczne w celu przetwarzania i potwierdzania komunikatów EDI,
- parametry odnoszące się do zabezpieczeń chroniących komunikaty EDI,
- parametry odnoszące się do rejestracji i przechowywania komunikatów,
- limity czasowe (okresy). Limity czasowe mogą mieć krytyczne znaczenie, zwłaszcza jeśli EDI jest wykorzystywane w połączeniu z innymi technologiami, takimi jak JIT (Just-in-Time). Modelowa umowa o EDI zawiera już niektóre limity czasowe, jednak w zależności od potrzeb mogą one wymagać modyfikacji. Pozostałe limity czasowe wymagają uzgodnienia przez strony,
- procedury dotyczące testów i prób. Eksperti techniczni wyraźnie stwierdzili, że przeprowadzenie testów w celu upewnienia się o poprawnej pracy systemów i mediów telekomunikacyjnych jest nie tylko przydatne, lecz czasem wręcz niezbędne. Praktyka dowodzi, że w rzeczywistości testy takie są zwykle przeprowadzane przez strony rozpoczynające korzystanie z EDI i zasadniczo odbywa się to w dwóch etapach. Najpierw komunikaty EDI wymieniane są równolegle z papierowymi, a następnie, gdy pierwszy etap testu zakończy się pomyślnie, następuje wymiana komunikatów EDI bez zabezpieczenia w postaci tradycyjnej korespondencji. Od czasu do czasu konieczne może się okazać przeprowadzenie dodatkowych testów, na przykład do wdrożenia zmian w systemie.

Artykuł 11

Odpowiedzialność

11.1. Wyłączenie odpowiedzialności

Włączona została odpowiedzialność stron w ramach niniejszej Umowy z tytułu szkód szczególnych, pośrednich czy wtórnych (5).

11.2. Siła wyższa

Dokonano odstępstwa od odpowiedzialności w przypadku zaistnienia sytuacji zwanej powszechnie 'siłą wyższą'. Zawarta w tym artykule koncepcja siły wyższej pozostaje w zgodzie z pojęciem opracowanym w Konwencji Narodów Zjednoczonych o Międzynarodowej Sprzedaży Towarów / Konwencji Wiedeńskiej z 11 kwietnia 1980 r., dostarczając, wobec braku jednolitych przepisów prawa krajowego w tej kwestii, definicji, którą strony mogą w razie potrzeby rozszerzyć, przywołując różne sytuacje pozwalające na zwolnienie z odpowiedzialności.

11.3. Odpowiedzialność pośredników

Wiele umów przewiduje odpowiedzialność za działania stron trzecich, co jest ogólnie akceptowane, ponieważ w wielu sytuacjach strona trzecia jest faktycznie przedstawicielem użytkownika. Co więcej, w najlepszej pozycji do pozwania dostawcy usług w sytuacji, gdy w grę może wchodzić jego odpowiedzialność, stoi strona korzystająca z usług dostawcy zewnętrznego, która pozostaje z nim w stosunku umownym.

11.4. Należy zwrócić uwagę na różnicę pomiędzy paragrafami 9.2 i 9.3. W sytuacji, gdy jedna strona wymaga od drugiej strony korzystania z konkretnego dostawcy usług, sprawliwym się wydaje, aby odpowiedzialność za szkody wynikające z korzystania z usług pośrednika ponosiła strona takiego korzystania wymagająca, a nie ta, która musi się do tego wymogu dostosować.

Strony powinny z całą starannością upewnić się, że wszelkie ew. zagrożenia wynikające z wysłania komunikatu objęte są odpowiednim ubezpieczeniem, pamiętając o wartości transakcji, które mają być realizowane za pośrednictwem EDI.

Artykuł 12

Rozstrzygnięcie sporów

'Modelowa umowa o EDI' zawiera dwa alternatywne postanowienia, co pozwala stronom wybrać najbardziej odpowiadające im rozwiązanie.

Pierwsza alternatywa zawiera klauzulę o arbitrażu, na okoliczność, gdyby strony zdecydowały o rozstrzygnięciu sporów w ten sposób. Druga z zaproponowanych alternatyw zawiera klauzulę o jurysdykcji sądu, przy czym gdyby strony zdecydowały o przekazywaniu sporów do rozstrzygnięcia przez sąd, wymagałoby to wyboru jurysdykcji.

Należy równocześnie podkreślić, że relacje powstające pomiędzy użytkownikami w związku z EDI niosą ze sobą ogromny potencjał pozwalający na rozstrzygnięcie sporów na drodze negocjacji.

Dopiero niepowodzenie takich negocjacji powoduje, że skuteczne i przydatne staje się postanowienie o rozstrzygnięciu sporów.

Alternatywa 1:

Arbitraż

Strony mogą zdecydować, aby spory pomiędzy nimi były rozstrzygane w drodze arbitrażu. Arbitraż może okazać się praktycznym rozwiązaniem w przypadku sporów pomiędzy stronami z różnych krajów. Zaletą tego wariantu jest możliwość wyboru rozjemcy(-ów) lub organu rozstrzygającego i krótsze postępowanie, choć zdarzają się wyjątki od tej reguły. Poufność postępowania, która czasem odpowiada stronom, może dodatkowo zwiększać atrakcyjność tego wariantu. Orzeczenie arbitrażowe jest z zasady ostateczne, choć dopuszcza się możliwość apelacji.

W wielu krajach wymagane jest pisemne i jednoznaczne oświadczenie o wyborze arbitrażu jako sposobu rozstrzygnięcia sporów, zaleca się więc umieszczenie takiego postanowienia w Umowie.

Strony muszą określić sposób wyboru rozjemcy. Wybór może obejmować jedną lub trzy osoby nominowane na drodze porozumienia stron, ew. w przypadku nieosiągnięcia porozumienia co do osoby rozjemcy (rozjemców), nominacji dokona organ rozstrzygający.

W związku z powyższym, strony muszą wskazać organ rozstrzygający. Istnieją dla przykładu organy krajowe, takie jak sąd arbitrażowy przy izbie handlowej, oraz międzynarodowe, takie jak ICC, Uncitral lub Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy w Londynie.

Określenia wymagają również zasady prowadzenia postępowania arbitrażowego. W kontekście międzynarodowym mogą to być Regulamin Arbitrażowy Uncitral, Regulamin Sądu Arbitrażowego ICC, Regulamin Międzynarodowego Sądu Arbitrażowego w Londynie, Regulamin Arbitrażowy Europejskiej Komisji Gospodarczej (5) lub krajowe przepisy odnoszące się do arbitrażu.

Alternatywa 2:

Jurysdykcja sądu

W przypadku, gdy strony zdecydują, aby spory rozstrzygane były przez sąd, postanowienie opisujące drugą alternatywę wymaga od stron, aby wybrały kompetentny sąd i określiły go w umowie.

Gdyby strony nie dokonały takiego wyboru, wybór kompetentnego sądu nastąpi przez odwołanie się do Konwencji o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (6).

Artykuł 13

Prawo właściwe

Dzięki jednoznacznemu określeniu prawa właściwego wzmocnione zostanie bezpieczeństwo relacji EDI. Biorąc pod uwagę, że użytkownicy EDI mogą zawierać transakcje z wieloma krajami, w kontekście prawa właściwego wobec Umowy zalecane jest, aby strony wyraźnie wskazały, jakie prawo wybierają.

W razie niedokonania wyboru, Umowa polegać będzie postanowieniom Konwencji o prawie właściwym dla zobowiązań umownych (7), jednak może to doprowadzić do sytuacji niepewnej, ponieważ prawo właściwe dla kontraktu wybierane będzie w chwili zaistnienia sporu poprzez wyznaczenie prawa, z którym kontrakt jest najściślej powiązany.

Wyznaczenie to nastąpi poprzez ustalenie kraju zamieszkania strony, która ma zrealizować przedmiot kontraktu, w chwili zawierania kontraktu, a w przypadku spółek, poprzez ustalenie głównej siedziby. Jeśli jednak kontrakt jest zawierany w ramach wykonywania przez stronę zawodu lub działalności handlowej, krajem tym będzie zwykle kraj prowadzenia działalności. Od reguły tej są pewne wyjątki, które wymienione zostały w art. 4 Konwencji.

Artykuł 14

Wejście w życie, okres obowiązywania i podzielność

14.1. Wejście w życie

Artykuł ten stanowi, że Umowa nie wchodzi w życie, dopóki nie zostanie podpisana przez strony.

14.2. Wprowadzanie zmian

Ponieważ przedmiotem tego zalecenia jest umowa modelowa, jej zasadniczą cechą charakterystyczną jest możliwość modyfikacji postanowień Umowy za porozumieniem zawierających ją stron.

W celu zagwarantowania stabilności i spójności postanowień prawnych, wszelkich modyfikacji, uzupełnień i zmian w treści postanowień należy dokonywać wyłącznie w taki sam sposób, w jaki zawierana była Umowa, czyli przez zawarcie ich w formie pisemnej i podpisanie.

14.3. Okres obowiązywania

Strony mogą rozszerzyć jednomiesięczny okres wypowiedzenia, zaproponowany w tym artykule Umowy. Okres ten uważa się za minimalny, więc nie zaleca się jego skracania.

Paragraf 14.3 stanowi, że niektóre prawa i obowiązki związane z kontraktem mają zasadnicze znaczenie i wymagają przestrzegania nawet po jego rozwiązaniu.

14.4. Rozdzielność

Wstawienie ostatniego paragrafu ma na celu uniknięcia sytuacji, gdy jedna ze stron rozwiązuje Umowę z powodu unieważnienia jednego z postanowień, a także uniemożliwienia rozwiązania umowy przez strony w celu uchylecia się od pewnych zobowiązań.

- (1) Wprowadzenie modyfikacji może się okazać konieczne, w razie wystąpienia niespójności z prawem krajowym, której nie można całkowicie wyłączyć.
- (2) Wprowadzenie do UN/Edifact, Zespół Sprawozdawców UN/Edifact, kwiecień 1991 r.
- (3) Zawieranie umowy o EDI. Raport przygotowany przez CRID dla Komisji Europejskiej, 1991 r.
- (4) Zalecenia w tej dziedzinie przygotowuje Grupa s. bezpieczeństwa działająca pod auspicjami połączonego zespołu sprawozdawców (Joint Rapporteurs Team – JRT) lub sekretariatu rady Edifact dla zachodniej Europy (WEEB).
- (5) Rada Europy, Umowa modelowa, mającą na celu zapewnienie równoważnej ochrony danych w kontekście transgranicznych przepływów danych, 14 września 1992 r., T-PD (92) 7.
- (6) Wilde Sapte, Raport na temat uwierzytelniania, przechowywania i stosowania kodów w komunikatach EDI, Raport dla Komisji Europejskiej, 1993 r. Raport zostanie opublikowany w 1994 r.
- (7) Wilde Sapte, jak poprzednio. Ccredit and IT Law Group, Raport na temat ograniczeń i niestosowności regulacji w odniesieniu do wykorzystywania EDI w dziedzinie księgowości w Państwach Członkowskich, listopad 1992 r. (dostępny w jęz. angielskim) oraz w państwach grupy EFTA, grudzień 1993 r. (dostępny w jęz. angielskim w 1994 r.).
- (8) Ccredit and IT Law Group, jak poprzednio.
- (9) CEN, Comité Européen de Normalisation.
- (10) Szczegółowe informacje zawiera raport 'Odpowiedzialność operatorów sieci EDI', przygotowany przez CRID dla Komisji Europejskiej, 1991 r.
- (11) Szczegółowe informacje – zob.: Schmitthoff, The Law and Practice of International Trade, Stevens, 1986 r., str. 574 do 629.
- (12) Konwencja 72/454/EWG (Dz. U. nr L 299, 31.12.1972 r., str. 32).
- (13) Konwencja rzymska 80/934/EWG, 19 czerwca 1980 r. (Dz. U. nr L 266, 9.10.1980 r., str. 1).

ZAŁĄCZNIK 3

EUROPEJSKA MODELOWA UMOWA O EDI

POSTANOWIENIA

1. Lista artykułów zawierających postanowienia 'Europejskiej modelowej umowy o EDI', umożliwiających uzupełnienie przez strony

Poniższa lista zawiera elementy odzwierciedlone w postanowieniach, co umożliwi ich uzupełnienie lub modyfikację przez strony w ramach Umowy o EDI, postanowienia prawne.

1. Limity czasowe

O limitach czasowych mowa w paragrafach 5.3, 6.3, 8 i 14.3.

Limity te można w razie potrzeby modyfikować w treści postanowień.

2. Klauzule o arbitrażu i jurysdykcji sądu, prawo właściwe

Art. 12 zawiera dwie alternatywy, spośród których należy dokonać wyboru. Obie alternatywy wymagają uzupełnienia przez strony.

Art. 13 wymaga uzupełnienia po dokonaniu wyboru prawa właściwego.

2. Lista artykułów zawierających postanowienia 'Europejskiej modelowej umowy o EDI', umożliwiających opracowanie specyfikacji w Załączniku technicznym.

Poniższa lista zawiera elementy odzwierciedlone w postanowieniach, które wymagają opracowania przez strony specyfikacji do zawarcia w Załączniku technicznym. Lista ta nie jest wyczerpująca i może zostać uzupełniona o inne parametry.

1. Limity czasowe

O limitach czasowych, które wymagają określenia w Załączniku czasowym jest mowa w paragrafach 5.1 i 5.4.

2. Potwierdzenie otrzymania

Komunikaty EDI wymagające potwierdzenia

Poprzez odniesienie do par. 5.2, określone zostaną komunikaty EDI, które wymagają każdorazowego potwierdzenia, bez potrzeby wystosowywania specjalnego żądania.

Warunki szczególne

Określone zostaną wszelkie warunki szczególne w odniesieniu do potwierdzenia otrzymania.

Alternatywna procedura naprawcza

Jeśli strony zadecydują o zastosowaniu procedury, o której mowa w par. 5.4, sprecyzowana zostanie alternatywna procedura naprawcza.

3. Procedury i środki bezpieczeństwa

Określone zostaną procedury i środki bezpieczeństwa spełniające wymagania zawarte w art. 6.

Wspomniane procedury i środki odnoszą się do:

- nieuprawnionego dostępu, modyfikacji, opóźnienia, zniszczenia, utraty,
- weryfikacji pochodzenia,
- weryfikacji integralności,
- nieodrżucenia pochodzenia i otrzymania,
- poufności.

4. Informacje poufne

W miarę możliwości wymienione zostaną komunikaty EDI, które będą zawierały informacje poufne.

Jeśli zachodzi taka potrzeba, określić można pozwolenie na ujawnienie.

Określić można metodę szyfrowania, o ile jest dostępna lub jest wykorzystywana.

5. Rejestracja i przechowywanie

Zawarte zostaną wszelkie konieczne parametry odnoszące się do rejestracji i przechowywania komunikatów EDI.

6. Wymagania eksploatacyjne i parametry techniczne

Opracowane zostaną wszelkie wymagane parametry w odniesieniu do następujących wymagań technicznych:

- sprzęt,
- oprogramowanie,
- usługi,
- usługi komunikacyjne,
- protokoły komunikacyjne,
- standardy, katalogi, wersje, składnia komunikatów, rodzaje komunikatów, segmenty, elementy danych,
- kody,
- procedura wykonywania testów i prób,
- dostępność.

7. Wprowadzanie zmian

Wszelkie zmiany postanowień umowy muszą być określone i ustalone w formie, jaką przewiduje art. 14.